

Decyzja

Prezydium KK

nr 26/22

ws. projektu ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami
i odpadami opakowaniowymi oraz ustawy o odpadach

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” wyraża zaniepokojenie sposobem procedowania nad projektem ustawy o zmianie ustawy *o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz ustawy o odpadach* (dotyczącym systemu kaucyjnego) co zostało już wcześniej wskazane w Decyzji Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” nr 119/2021 z dnia 31 sierpnia 2021 r., przekazanej do Sekretarza Stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska p. Jacka Ozdoby w dniu 2 września 2021 r. w zakresie procedowania nad innym projektem nowelizacji ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (dotyczącym systemu rozszerzonej odpowiedzialności producentów - ROP).

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” stanowczo sprzeciwia się stwierdzeniu zawartemu na str. 6 Oceny skutków regulacji (OSR) ustawy stanowiącemu że „Ze względu na zakres projekt nie wymaga opiniowania przez reprezentatywne organizacje związkowe”. Stanowi to rażące naruszenie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych. NSZZ „Solidarność” w sposób odpowiedzialny oraz konsekwentny będzie zabierać głos i aktywnie uczestniczyć w pracach nad projektami ww. ustaw, w celu uniknięcia niedopracowanych przepisów, które będą negatywnie oddziaływać na gospodarstwa domowe, pracowników branży handlowej i ich rodziny, a także pracowników branży opakowaniowej i pracowników podmiotów realizujących gospodarkę komunalną w zakresie gospodarowania odpadami. Mając na uwadze uwagi przedstawione w niniejszej decyzji Prezydium Komisji Krajowej NSZZ Solidarność negatywnie opiniuje przedmiotowy projekt ustawy.

1. W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że projekt ustawy wprowadza niejasne przepisy w zakresie dowolności w określaniu wysokości kaucji przez prywatne podmioty, co może spowodować niekontrolowany wzrost cen produktów, a także doprowadzić do nieuczciwej konkurencji i naruszenia praw konsumentów. Co więcej przepisy te zakładają pozostawienie

możliwości utworzenia kilku systemów kaucyjnych, niepowiązanych ze sobą oraz zarządzanych dowolnie przez prywatne podmioty

W ocenie Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” powinien powstać jeden system kaucyjny, znajdujący się pod kontrolą instytucji państwowych, w którym zostaną określone identyczne prawa i obowiązki dla wszystkich podmiotów uczestniczących w systemie.

Postulujemy również obligatoryjne wprowadzenie systemu kaucyjnego na puszki aluminiowe, a nie tylko na butelki szklane wielorazowego użytku oraz butelki z tworzyw sztucznych. Wysokość stawki kaucji na ww. opakowania/butelki powinna być ustalona w ustawie w podziale na rodzaje ww. opakowań i być jednolita dla wszystkich mieszkańców naszego kraju. Tylko takie działanie będzie zachętą do zwrotu opakowań oraz nie doprowadzi do wzrostu cen produktów.

2. Niezrozumiały jest brak kontroli systemu zbiórki opakowań i ich przekazywania do recyklingu ze sferą finansową związaną z nieodebranymi kaucjami. W ocenie Prezydium Komisji Krajowej projekt ustawy nie gwarantuje prawidłowego rozliczenia kaucji oraz zapewnienia pokrywania sklepom kosztów związanych z systemem. Istnieje bowiem poważne ryzyko, że prywatny podmiot reprezentujący może działać przede wszystkim w interesie i na rzecz podmiotów wprowadzających napoje w opakowaniach, a nie na rzecz sklepów i konsumentów.

W naszej ocenie należy rozdzielić te funkcje, aby środki z kaucji pozostawały pod kontrolą instytucji państwowych, zamiast powiększać zysk podmiotów wprowadzających produkty w opakowaniach. Byłoby to tym bardziej potrzebne w sytuacji, w której sklepy będą sprzedawać napoje w ilości opakowań/butelek mniejszej niż opakowania/butelki, które będą musiały obligatoryjnie przyjmować zgodnie z ustawą i tym samym wypłacać kaucje wyższe niż wpłacane przez kupujących. Tego rodzaju negatywne obciążenia finansowe dotyczyć mogą kilkudziesięciu tysięcy jednostek handlowych, które już obecnie odczuwają skutki inflacji oraz generalny wzrost opłat i kosztów, co może zmniejszyć ich szanse przetrwania na rynku i grozić utratą wielu miejsc pracy.

3. Bez szczegółowych wyliczeń i danych dotyczących sklepów, trudno zrozumieć ustanowione w projekcie znaczące obowiązki i obciążenia finansowe dla sklepów o powierzchni handlowej powyżej 100 m², które obligatoryjnie będą zmuszone do pobierania i zwracania kaucji oraz do odbierania pustych opakowań/butelek. Powstaje pytanie, jakimi kryteriami kierowano się przy

ustalaniu akurat takiej wielkości powierzchni? Projekt ustawy nie określa, jak ma wyglądać infrastruktura związana z systemem kaucyjnym oraz w jaki sposób mają być przechowywane i czy będą bezpłatnie odbierane opakowania zwrotne. Należy to uregulować w ustawie, aby uniknąć problemów dla zwykłych sklepów objętych systemem kaucyjnym (a nie hipermarketów, które zawsze będą w stanie sobie poradzić dysponując dużymi środkami finansowymi oraz powierzchniami). Prezydium Komisji Krajowej NSZZ Solidarność zwraca uwagę, że w wyniku wprowadzenia zmian w obecnym ich kształcie zobowiązania organizacyjne i finansowe wynikające z proponowanych regulacji obciążą szczególnie małe i średnie sklepy, w tym przedsiębiorstwa rodzinne. Dodatkowo należy zaznaczyć, że wyłączenie z obowiązku przyjmowania opakowań i zwrotu kaucji sklepów o powierzchni handlowej poniżej 100 m² poza wskazanymi wyżej problemami interpretacyjnymi może mieć charakter pozorny, gdyż małe placówki handlowe chcąc zachować swoją pozycję konkurencyjną będą zmuszone „dobrowolnie” włączyć się w wiele systemów kaucyjnych będąc jednocześnie słabszą stroną relacji z wprowadzającymi podmiotami ich reprezentującymi. Tym samym proponowane rozwiązania w sposób szczególny obciążą małe, często rodzinne jednostki handlowe powodując faktyczną preferencję dla dysponujących większym potencjałem finansowym i organizacyjnym podmiotów sieciowych z dominującym obcym kapitałem.

4. Wątpliwości budzi brak wykorzystania istniejących od wielu lat sposobów oznakowania opakowań przy pomocy kodu kreskowego oraz brak zintegrowania z elektronicznymi systemami informatycznymi, w których mają być ewidencjonowane opakowania/butelki oraz kaucje. Zaproponowane przepisy spowodują zatem konieczność prowadzenia ręcznej ewidencji oraz przygotowania pracochłonnych i skomplikowanych sprawozdań, za które odpowiedzialne będą sklepy oraz konkretni pracownicy. Zagrożenie karami wskazanymi w ustawie doprowadzić może do ogromnego utrudnienia działalności sklepów i pogorszenia nastrojów społecznych.

Naszym zdaniem, cały proces powinien być nowoczesny i zautomatyzowany, podobnie jak to ma miejsce w wielu krajach, które wprowadziły tego rodzaju rozwiązania. Potrzebna jest również czytelna kampania edukacyjna, przedstawiająca w sposób obiektywny wszystkie prawa i obowiązki, a także korzyści związane z systemem kaucyjnym.

5. Treść OSR została przygotowana ogólnikowo, a także bez opisanie rozwiązań funkcjonujących już nie w 10 krajach Europy, jak wskazano w projekcie, ale w 25 krajach, które wdrożyły bądź

planują wprowadzić system kaucyjny. Dlatego należałoby przedstawić sposób funkcjonowania systemów kaucyjnych w wielu krajach, zamiast ograniczać się tylko do trzech tj. Chorwacji, Finlandii i Niemiec. Niezbędne byłoby również przedstawienie zalet i wad, a także kosztów systemów kaucyjnych - w celu wypracowania optymalnych rozwiązań. Nadto w OSR nie ma żadnych wyliczeń wpływu projektu ustawy na funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe. Na str. 6 i 7 OSR nie przedstawiono żadnych kwot. Jednocześnie z opisu wynika, że proponowane rozwiązania będą wywierać wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorców i gospodarstwa domowe. Dlatego informacja na str. 7, iż rozwiązania będą wywierać wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorców i gospodarstwa domowe, zawarta w pozycji „*W ujęciu niepieniężnym*”, powinna być ujęta w formie szczegółowych wyliczeń (prognoz) w pozycji „*W ujęciu pieniężnym*”.

Nie sposób się również zgodzić z zamieszczeniem w OSR informacji, że projektowana ustawa nie wpływa na rynek pracy. Oczywiście jest, że stworzenie od podstaw całego systemu kaucyjnego funkcjonującego w całym kraju, powinno wpłynąć na wzrost zatrudnienia pracowników m.in. obsługujących ten system; w szczególności w przypadku utworzenia sieci zbierania opakowań/butelek, jak również w branży przedsiębiorców zajmujących się recyklingiem, na których będzie wpływać ta ustawa. Brakuje również określenia wpływu projektu ustawy na sektor publiczny, zwłaszcza na gminy, którym w sposób istotny zmniejszą się ilości odpadów komunalnych, gdzie trafiała dotychczas większość butelek szklanych i z tworzyw sztucznych.

Nieoszacowanym skutkiem regulacji jest wzrost obciążeń mieszkańców z tytułu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz pogorszenie wyników tak prywatnych jak i samorządowych instalacji komunalnych, co może w dalszej kolejności być przyczyną ograniczenia zatrudnienia w tym sektorze. W związku z powyższym należy opisać, czy oraz w jaki sposób projekt wpłynie na wzrost cen produktów opakowaniowych i czy przyczyni się on do zmniejszenia opłat za śmieci ponoszonych przez mieszkańców. Stoimy na stanowisku, że partnerzy społeczni oraz wszyscy obywatele mają pełne prawo wiedzieć, jakie będą rzeczywiste skutki wprowadzenia w życie przepisów przygotowanego projektu ustawy.

Podsumowując, Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” stanowczo podkreśla, że tak znaczący i systemowy projekt ustawy musi zostać dogłębnie przeanalizowany i powinny zostać wprowadzone w nim niezbędne zmiany, przy aktywnym udziale partnerów

społecznych. Projekt ustawy powinien zakładać zdecydowanie dłuższe *vacatio legis* i wejść w życie później niż 1 stycznia 2023 r. Jest to zdecydowanie zbyt krótki termin na rzetelne przygotowanie się do wdrożenia przepisów.

Gdańsk, 28 lutego 2022 r.

Prezydium KK
NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorék